

RÄTTSHJÄLP OCH FÖRSVARARE

B 14.3 STATSRÅDETS FÖRORDNING OM RÄTTSHJÄLP (23.5.2002/388, senast ändr. 3.12.2009/1008)

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från justitieministeriet,

föreskrivs med stöd av 3 § 2 mom., 10 § 1 mom., 12 § och 29 §
rättshjälplagen av den 5 april 2002 (257/2002):

1 §

Rättshjälp beviljas på grundvalen av sökandens disponibla medel och förmögenhet på det sätt som bestäms i denna förordning. Rättshjälpstagarens självrisk för rättshjälpen utgörs av en grundsjälvrisk och en tilläggssjälvrisk enligt vad som bestäms i 5–7 §.

Beviljandet av rättshjälp bygger på sökandens meddelande och utredning om inkomster, underhållsskyldighet, utgifter och förmögenhet samt redogörelse för det ärende för vilket rättshjälp söks. Förutsättningarna för rättshjälp ska klargöras på ett så tillförlitligt sätt som möjligt, med beaktande av 10 § 2 mom. i rättshjälplagen (257/2002).

2 §

De disponibla medlen beräknas så att från de månatliga inkomsterna avdras skatt enligt förskottsinnehållning eller förskottsbetalning och lagbestämda avgifter för arbetstagaren. Från inkomsterna avdras även skäliga boendekostnader, dagvårdsavgifter, underhållsbidrag, betalning till utsökning samt betalning enligt ett betalningsprogram för skuldsanering.

Om det i sökandens hushåll bor barn om vilka sökanden har vårdnaden, avdras från inkomsterna 300 euro per barn. Vid beräkning av vårdnadshavarens disponibla medel beaktas underhållsbidrag, underhållsstöd, familjepension, barnbidrag och hemvårdsstöd som inkomster. Har ett barn regelbundna inkomster, som räcker för det egna underhållet, görs inget avdrag för barnet i fråga. Avdrag kan göras även för ett barn som fyllt 18 år, som sökanden faktiskt försörjer.

3 §

Om en person under 18 år ansöker om rättshjälp beaktas inte vårdnadshavarnas disponibla medel.

4 §

Om rättshjälpen i enlighet med 3 § 1 mom. i rättshjälplagen bestäms enbart på

grundval av sökandens ekonomiska ställning, beräknas de disponibla medlen och förmögenheten enligt de grunder som gäller för en ensamstående person. Av utgifterna enligt 2 § godtas i detta fall i beräkningen av de disponibla medlen de utgifter som sökanden faktiskt betalar. Barn som är beroende av underhåll från sökanden betraktas som barn som sökanden har vårdnaden om.

Tilläggsjälvriskens bestäms enligt 1 mom. om det av särskilda orsaker är oskäligt att beakta den förmögenhet som sökandes make har.

5 §

Grundsälvriskens är den procentuella andel av biträdets arvode och kostnader inklusive mervärdesskatt som rättshjälpsstagaren ska betala. Den bestäms enligt sökandens disponibla medel på följande sätt:

Disponibla medel för en ensamstående person	Grundsälvrisk
högst 600 euro	0 %
högst 800 euro	20 %
högst 900 euro	30 %
högst 1 050 euro	40 %
högst 1 150 euro	55 %
högst 1 300 euro	75 %
Disponibla medel per person för makar	Grundsälvrisk
högst 550 euro	0 %
högst 700 euro	20 %
högst 800 euro	30 %
högst 1 000 euro	40 %
högst 1 100 euro	55 %
högst 1 200 euro	75 %

6 §

Rättshjälps beviljas inte när de disponibla medlen för en ensamstående person överstiger 1 300 euro och för makar 1 200 euro per person.

7 §

Rättshjälpsstagaren ska betala en tilläggsjälvrisk om han eller hon och hans eller hennes make har annan förmögenhet än den som avses i 2 mom. till ett värde som överstiger 5 000 euro. Tilläggsjälvriskens är hälften av den förmögenhet som överstiger 5 000 euro. Förmögenheten beräknas så att de skulder som hänför sig till förmögenheten avdras från det verkliga värdet. Med tilläggsjälvriskens täcks den andel av biträdets arvode och kostnader som kvarstår efter att grundsälvriskens enligt 5 § har avdragits från den.

Förmögenhet som inte beaktas vid bestämmandet av tilläggsjälvriskens är

- 1) familjens stadigvarande bostad, en sedvanlig fritidsbostad och en bil, om

värdet av dem är rimligt i proportion till familjens storlek och behov,

2) andel i ett dödsbo till den del den består av annan egendom än depositioner och motsvarande förmögenhet,

3) egendom som hänför sig till näringsverksamhet eller jordbruk till den del försäljning av denna egendom skulle orsaka betydande olägenhet för näringsverksamheten eller jordbruket.

En skuld som hänför sig till anskaffning av egendom som avses i 2 mom. beaktas inte när tilläggssjälvriskan beräknas.

8 §

Sökanden ska på begäran av rättshjälpsbyrån lägga fram verifikat över inkomster och över de utgifter som han eller hon yrkar få beaktade som avdrag samt utredning om egendom och skulder. Rättshjälpsbyrån kontrollerar dock inkomsterna i första hand på grundval av den senast verkställda beskattningen, om de månatliga inkomsterna efter skatter och lagbestämda avgifter för arbetstagaren för en ensamstående person är högst 600 euro och för makar högst 550 euro per person.

Sökanden skall redogöra för sina försäkringar till vilka eventuellt ansluter sig en sådan rättsskyddsförsäkring som omfattar den rättsliga angelägenhet som rättshjälpsansökan gäller, samt vid behov lägga fram försäkringsbolagets beslut.

9 §

Om en sökande föreslår att ett privat biträde ska förordnas, ska han eller hon motivera behovet av ett biträde och lägga fram en tillräcklig utredning om det ärende i vilken rättshjälps söks. I ett domstolsärende ska följande utredningar inlämnas:

1) i ett tvistemål ska käranden och svaranden lägga fram stämningsansökan eller ett utkast till stämningsansökan, bemötandet av stämningsansökan eller ett utkast till bemötande eller av särskild orsak någon annan tillräcklig utredning,

2) i ett brottmål ska svaranden och en målsägande lägga fram åklagarens viktigaste yrkanden, målsägandens viktigaste yrkanden, det centrala innehållet i läkarutlåtandet eller någon annan tillräcklig utredning,

3) i ett ansökningsärende ska sökanden och den som är delaktig i saken lägga fram ansökan i ärendet, bemötandet eller någon annan tillräcklig utredning.

10 §

Som inkomster beaktas bland annat följande inkomstslag:

1) förvärvsinkomster,

- 2) ränte-, dividend-, hyres- och andra kapitalinkomster,
- 3) inkomster från företagsverksamhet och yrkesutövning,
- 4) underhållsbidrag och underhållsstöd,
- 5) arbetslöshetsdagpenning och bidrag från arbetslöshetskassa,
- 6) dagpenning och livränta från olycksfallsförsäkring,
- 7) dag- och moderskapspenning enligt sjukförsäkringslagen,
- 8) folkpension och förvärvspension,
- 9) studiestöd,
- 10) barnbidrag och stöd för hemvård.

Sociala förmåner som beviljas för ett särskilt ändamål och som vanligen är oberoende av inkomsterna beaktas inte.

11 §

Om en löntagares inkomster varierar beräknas de disponibla medlen per månad på basis av inkomsterna under de senaste sex månaderna. För en företagare beräknas de disponibla medlen per månad på basis av de årliga förvärvs- och kapitalinkomsterna enligt den slutliga beskattningen. Om väsentliga förändringar har inträffat i verksamheten efter den senast verkställda beskattningen kan de disponibla medlen beräknas på basis av inkomsterna enligt förskottsbetalningen.

12 §

Som boendekostnader godkänns en skälig hyra, bolagsvederlag och underhållsutgifter för egnahemshus. Utan särskild utredning godkänns som underhållsutgifter för egnahemshus högst 250 euro. Som boendekostnader för en ägarbostad godkänns de månatliga räntorna på bostadslån. Boendekostnaderna kan lämnas obeaktade till den del bostaden är överdimensionerad för familjen. Bostadsbidrag och bostadstillägg till studiepenning avdras från boendeutgifterna.

Som boendeutgifter i beräkningen av de disponibla medlen kan beaktas också vårdavgifter för sökanden eller maken i anstaltsvård.

13 §

Som underhållsbidrag godkänns de månatliga betalningar som sökanden och maken erlägger enligt domstolens beslut eller fastställt avtal. På basis av en tillförlitlig utredning kan även godkännas underhållsbidrag som erläggs regelbundet utan dom eller avtal.

14 §

Som betalning till utsökning godkänns månatliga regelbundna betalningar till utsökning.

Sådana betalningar till borgenärer som fastställts i ett betalningsprogram enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) godkänns förutsatt att gäldenären har följt betalningsprogrammet. Under samma förutsättningar godkänns betalningar enligt en sådan skriftlig förlikning omfattande gäldenärens alla skulder som avses i lagen om skuldsanering för privatpersoner.

När rättshjälp söks i ett ärende enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner, avdras i beräkningen av de disponibla medlen även de tillgångar som gäldenären faktiskt använder för utgifterna för skötseln av skulderna.

15 §

15 § har upphävts genom F 3.12.2009/1008.

16 §

16 § har upphävts genom F 3.12.2009/1008.

17 §

När ansökan om rättshjälp avser en bouppteckning, beaktas i sökandens tilläggssjälvriskandel enligt 7 § även den avlidnes tillgångar till fullt belopp innan skulderna har täckts. I ett ärende som gäller bouppteckning av ett medellöst bo kan Statskontoret eller någon annan bouppteckningskyldig av särskilda skäl beviljas kostnadsfri rättshjälp.

18 §

När rättshjälp har beviljats i ett ärende som gäller arvskifte eller avvittring, inräknas när ärendet är avslutat i sökandens tillgångar det arv eller den utjämning han eller hon har fått, och därefter fastställs rättshjälpstagarens slutliga tilläggssjälvriskandel enligt vad som bestäms i 7 §. Samma förfarande iakttas om rättshjälpstagaren får en fördel med värde i pengar i något annat ärende, där rättshjälp har beviljats.

19 §

Översändande myndigheter enligt Rådets direktiv 2003/8/EG om förbättring av möjligheterna till rättslig prövning i gränsöverskridande tvister genom fastställande av gemensamma minimiregler för rättshjälp i sådana tvister är rättshjälpsbyråerna. När det gäller familjerättsliga ärenden kan även justitieministeriet vara översändande myndighet. Mottagande myndighet enligt det ovan nämnda direktivet är Helsingfors rättshjälpsbyrå.

En ansökan om rättshjälp och dess bilagor kan inlämnas till mottagande myndighet enligt 1 mom. även på engelska.

20 §

Rättshjälpsavgiften är 70 euro. Ingen rättshjälpsavgift uppbärs, om sökanden på basis av sin ekonomiska ställning har rätt till kostnadsfri rättshjälp.

21 §

Rättshjälpen kan i rättshjälpsbeslutet begränsas till vissa åtgärder och ett visst antal timmar, om det är motiverat med beaktande av ärendets art och betydelse, det omtvistade objektets värde samt omständigheterna som en helhet.

22 §

Domstolen skall när den fattar beslut med anledning av en begäran om avgörande sända beslutet till rättshjälpsbyrån för kännedom.

Rättshjälpsbyrån skall sända sitt beslut om ändring eller indragande av rättshjälpen till den domstol som behandlar huvudsaken för kännedom.

23 §

Ett beslut om beviljande av rättshjälp som getts på en ansökan som behandlats under den bestämda tiden för ändringssökande eller givande av ett bemötande skall på tjänstens vägnar sändas till fullföljdsdomstolen.

24 §

När fullföljdsdomstolen retroaktivt beviljar rättshjälp att gälla sådana arvodes- och kostnadsersättningar och andra kostnader för ett privat biträde som rättshjälpsstagarens motpart genom en lagakraftvunnen dom i lägre instans har ålagts att betala rättshjälpsstagaren i ersättning för rättegångskostnader, skall den underrätta rättsregistercentralen om sitt beslut. Rättsregistercentralen driver in fordran till staten.

25 §

När en försäkringsförmån i ett ärende där rättshjälp redan har beviljats, har beviljats efter det att huvudsaken har avgjorts med laga kraft, uppbär rättshjälpsbyrån av försäkringsbolaget en ersättning motsvarande den rättshjälp som har förordnats bli betald av statens medel eller rättshjälpsbyråns arvode och kostnader.

26 §

Rättshjälpsbyrån ger på den misstänktes begäran en utredning om de ekonomiska förutsättningarna för rättshjälp enligt denna förordning, och på basis av denna utredning kan domstolen förordna att ersättning enligt 2 kap. 11 § lagen om rättegång i brottmål skall betalas till försvararen för den som dömts för ett brott som en ersättning av statens medel.

Rättshjälpsbyrån ger på ersättningssökandens begäran en utredning om de ekonomiska förutsättningarna för rättshjälp enligt denna förordning och på basis av den utredningen kan Statskontoret avgöra om sökanden har rätt till

ersättning för ansökningskostnader enligt 29 § 1 mom. i brottsskadelagen (1204/2005). (29.12.2005/1208)

27 §

En ansökan om rättshjälp, en utredning enligt 26 §, ett beslut om beviljande av rättshjälp samt en begäran om avgörande skall om möjligt upprättas enligt de formulär som justitieministeriet fastställt för dessa handlingar.

28 §

Justitieministeriet utfärdar vid behov närmare bestämmelser om tillämpningen av denna förordning.

29 §

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2002.

Förordningen tillämpas då rättshjälp beviljas efter nämnda datum.